

И току всичко наново ми се представи, като да се повтори отново: стои той пред мене, а аз го бия по лицето, а той си държи ржцете проточени надолу, главата изправил, опулил очи като на фронт, потреперва при всеки удар и даже не смее да дигне ржка, да се заслони, — и до какво идва човек понякога, човек човека да бие! Какво престъпление! Като че остра игла ми прониза душата. Стоя аз като смаян, а слжницето си грее, лястовичките се радват, лжщат, — а птичките пжк хвалат Бога... Закрих си аз лицето с дланите си, прострях се на леглото си и заплаках с глас. И спомних си аз тогава брата си Маркели и думите му, които беше казал преди смъртта си на слугите: „мили и драги мои, за какво ми слугувате, защо ме обичате, та и струвам ли си аз да ми слугувате?“ „Да, струвам ли си аз“, току веднага ми мина през ума. Наистина, с какво струвам толкова, та да ми слугува друг човек, сжщо такжв, какжвто сжм и аз, образ и подобие Божие? Тжй се и породи и тогава в ума ми, за пржв пжт в живота ми, тоя вжпрос: „Майко, мила ми майчице, наистина, всеки пред всички е виновен за всички, само че това го не знаят хората, а ако да го научеха — начаса би настанал рай“. — „Господи, па нима и това е неистина“, — плача аз и си мисля, — „наистина аз, може би, за зсички и от всички сжм най-виновният, па и най-лошият от всички хора на света!“ И току веднага ми се представи цялата истина: какво отивам да правя? Отивам да убивам човек добжр, умен, благороден, в нищо не виновен пред мене, а с това до века да лиша сжпругата му от щастие, да я измжча и убия. Лежах си аз тжй на леглото с обжрнато кжм вжзглавицата лице и никак не забелязах как се измина и времето. Току веднага влиза моя приятел поручикжт, за да ме вика, и пищовете носеше сжс себе си: „А, казва, добре че си станал вече, време е да ходим“. Залисах се аз тогава, сжвсем се забжрках, но, при всичко това, излезохме ние, за да се качим на каляската: „Почакай тук малко, казах му, — аз ще притжрча за един миг, забравих си кисията“. И се затекох назад в квартирата си сам, право в стаята, при Афанасия: „Афанасие, казвам му, — вчера аз те ударих два пжти по лицето, прости ме“. Той си току тжй трепна, загледа ме уплашено, — и виждам, че това е малко, малко, та веднага, тжй както си бех с еполети, наведох се и се полконих до земята: „Прости ме!“ казвам му. Тук той вече сжвсем се смая: „Ваше благородие, господарю, та как вие... та струвам ли аз това... и току заплака сжщо тжй, както аз преди малко, закри си лицето с дланите си, обжрна се кжм прозореца и цел потжнал в сжлзи зариди, а аз излязох бегом вжн при приятеля си, качих се в каляската: „карай!“ викам: вжзхищение ме обвзе такова, че през цялия пжт се смях, приказвах, приказвах, че дори не помня какво му говорих. Той ме гледа: „Ех, братко, ти си бил юначуга, виждам, ти ще отстоиш за мундира“. Тжй пристигнахме на мястото, а те вече там, чакат. Разставиха ни на дванадесет

крачки далеч един от други, той щеше пржв да стреля, — стоя аз пред него весел, лице срещу лице, не мигвам очи, от обич го гледам, зная какво ще направя. Гржмна той, едва ми поодраска бузата и ми закачи ухото — „слава Богу, викам, не се уби човек!“ Взех си пищова, обжрнах се назад, та го запратих нагоре кжм гората: „Там ти е, викам, и пжтя!“ Обжрнах се кжм противника си: „Милостиви господине, казвам му, — простете ме, мене глупавия младеж, за дето ви докачих по своя вина, а сега ви заставих да стреляте в мене. Сам аз сжм десет пжти по-лош от вас, а речи, че и още повече. Сжобщете това на оная госпожа, която почитате повече от всички на света“. Току що изговорих това, — те и тримата закрепяха: „Моля ви, казва моя противник — даже се беше разжрдил, — ако не сте искали да се биете, то защо сжздадохте безпокойствие?“ — „Вчера, казвам му, бях още глупав, а днес поуניהх“, тжй весело му отговарям — „Вярвам за вчерашното, казва, — но за днешното е трудно да се заключи според вашето мнение“. „Браво, викам му, и заплаках ржце, — аз сжм сжгласен с вас по това, заслужих си го!“ — „Ще стреляте ли вие, милостиви господине, или не?“ — „Не ща, казвам му, — а вие, ако искате, стреляйте“. Крещят и секундантите, особено моят: „Как тжй да срамите полка, докато сте на барриерата! да искате прошка, да знаех това!“ Изправих се аз тогава пред тях и вече не се смеея: „Господа мои, казвам, нима в сегашно време е чудно да срещнете човек, който сам да се покае за глупостта си и да се извини публично за това, за което е сам виновен“. — „Но не на барриерата“, вика пак моя секундант. — „Това е, отговарям им, — това е и чудното, за това, че би трябвало, щом пристигнах тук, да се извиня, още преди тяхното гржмване, и да не ги вкарвам вжв велик и смъртен грях, но, казвам, ние доголково безобразно сме устроили всичко в света, че беше почти невжзможно да се постжпи тжй, защото, само след като издържах тяхното гржмване от дванадесет крачки, моите думи сега могат да значат нящо за тях, а ако да беше преди гржмването, щом пристигнахме тук, то бихте казвали просто: страхливко, уплаши се от пищова и няма за какво да го слушаме.“ „Господа“, — извиках аз от все сжрдце, — погледнете наоколо на Божиите дарове: небе ясно, вжздух чист, тревица нежна, птички, природа прекрасна и безгрешна, а ние, само ние сме безбожни и глупави и не разбираме, че животжт е рай, защото стига само ние да поискаме да разумеем, начаса той ще настане вжв всичката си хубост, а ние ще се прижрнем и ще заплачем“... Исках аз да продължавам още, но че можех, даже ми пресече дишането, сладко, младо тжй, а в сжрдцето ми такова щастие, каквото не сжм осиял никога в живота си. „Благоразумно и благочистиво е всичкото това, каза противника ми, — и вжв всеки случай вие сте оригинален човек“. — „Смейте се, и аз се смеея,

¹ Междата, разтояннето между тях, що се дуелират